

Aan: De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum: 11 november 2025
Portefeuille(s): Kunst en Cultuur
Portefeuillehouder(s): Touria Meliani
Behandeld door: Economische Zaken en Cultuur, bestuurszaken.ezc@amsterdam.nl
Onderwerp: Voortgang Uitvoeringsagenda Nachtcultuur

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met deze brief informeert het college u over de voortgang van de Uitvoeringsagenda Nachtcultuur 2023-2026. In de Voortgangsrapportage¹ neem ik u mee in de stand van zaken en resultaten van de maatregelen uit de agenda tot nu toe. Daarnaast ontvangt u het Locatieonderzoek Nachtcultuur² en de Verkenning Agent of Change³.

De nachtcultuur is een wezenlijk onderdeel van Amsterdam. Het nachtleven biedt een unieke ruimte voor creativiteit, ontmoeting en zelfontdekking, en is een belangrijke schakel in de keten van talentontwikkeling. Met de Nachtvisie (2021) en de Uitvoeringsagenda Nachtcultuur 2023-2026 heeft de gemeente een duidelijke koers uitgezet om deze sector te ondersteunen en te versterken, zodat Amsterdam een broedplaats blijft voor creatieve vrijheid, diversiteit en vernieuwende nachtcultuur.

Voor de totstandkoming van de Nachtvisie (2021) is een integraal team van kunst en cultuur tot veiligheid aan de slag gegaan om met de sector tot een visie voor de toekomst van de nachtcultuur te komen. De gemeente ging in gesprek met een grote vertegenwoordiging van de nacht en uit die gesprekken, interviews en overleggen is de Nachtvisie⁴ samengesteld. Samen met de sector constateerde de gemeente dat de nachtcultuur kampte met een gebrek aan permanente plekken en structurele financiële krapte, wat de ruimte voor experiment en talentontwikkeling in de weg stond. Ook werd duidelijk dat de nachtcultuur in het verleden vaak is onderschat als eerste schakel in de keten van talentontwikkeling, waardoor de toegang tot ruimte, financiering en subsidiering vaak minimaal was.

¹ Voortgangsrapportage Nachtcultuur

² Locatieonderzoek Nachtcultuur

³ Agent of Change? Pas je aan; verkenning voor stad en nacht

⁴ Nachtvisie Amsterdam 2021

Met de Uitvoeringsagenda Nachtcultuur 2023-2026 schreven we het volgende hoofdstuk: de hartenkreten en aanbevelingen uit de Nachtvisie werden in concrete maatregelen omgezet. Met 15 maatregelen, verdeeld onder de thema's Ruimte en Regelgeving, Vertegenwoordiging Sector en Ondersteuning Sector, heeft het college belangrijke stappen gezet om het klimaat voor een bloeiende nachtcultuur te verbeteren. Daar kwamen ook voor het eerst middelen bij: voor nachtbroedplaatsen, nieuwe initiatieven, voor geluidswerende maatregelen bij clubs waar de omgeving met overlast kampte of door regelgeving geluidsruimte moest worden gemaakt. Voor initiatieven en talentontwikkeling gericht op nachtcultuur werd 1,4 miljoen euro beschikbaar gesteld via Het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK).

Amsterdam heeft zich met haar Uitvoeringsagenda nationaal en internationaal ontwikkeld tot één van de pioniers in het nachtbeleid. Deze positie heeft in de afgelopen jaren geleid tot uitwisseling van onze best practices met de G4, maar ook tot actieve deelname in internationale samenwerkingen. Zo biedt het jaarlijkse samenwerkingsverband tussen grote Belgische en Nederlandse steden een waardevol platform om gedeelde uitdagingen en innovatieve oplossingen te bespreken. Daarnaast hebben uitwisselingen met steden als Londen en Wenen waardevolle inzichten opgeleverd, zoals het gebruik van data voor beleidsontwikkeling en het beschermen van culturele ruimtes in stedelijke gebieden. In dit sterk en snel ontwikkelende beleidsveld zorgt deze nauwe samenwerking ervoor dat steden van elkaar leren, elkaar inspireren en voorkomen dat telkens opnieuw het wiel wordt uitgevonden.

Deze samenwerkingen versterken de positie van Amsterdam als voorloper in nachtcultuurbeleid en leveren belangrijke inzichten op voor de doorontwikkeling van onze lokale aanpak, bijvoorbeeld op het gebied van geluidsoverlast en het agent of change-principe. In 2026 zal Amsterdam een uitwisseling van het World Cities Culture Forum leiden met zeven steden, waar strategieën om de nachtcultuur toekomstbestendig, inclusief en duurzaam te maken centraal staan. Daarmee wordt de Amsterdamse agenda niet alleen nationaal, maar ook internationaal erkend als een innovatief en richtinggevend beleidsinstrument.

Subsidieregeling nachtcultuur

Met de subsidieregeling nachtcultuur zijn in 2024 en 2025 in twee rondes 76 aanvragen toegekend. Beide rondes van de regeling zaten binnen enkele minuten vol, wat de grote behoefte aan ondersteuning in de sector onderstreept. Veel plannen lagen al geruime tijd klaar, maar konden zonder ondersteuning niet worden gerealiseerd. De derde ronde is op 4 november jl. geopend met een extra budget van €198.000 euro, boven op het oorspronkelijke bedrag van €1.164 miljoen.

Een voorbeeld van een van de toegekende projecten is EchoNOW van Echobox Radio, in samenwerking met Productiehuis Nowhere. Dit initiatief biedt zes jonge makers in een traject van tien maanden mentorschap, coaching, masterclasses, toegang tot professionele apparatuur en een werkbudget. Het traject wordt afgesloten met een speciale clubnacht, waarin de makers hun werk presenteren aan een breed publiek. De samenwerking met Productiehuis Nowhere, een instelling uit het Kunstenplan, onderstreept tegelijkertijd de ambitie om crossovers tussen dag- en nachtcultuur te stimuleren en de nachtcultuur een plek te geven binnen het Kunstenplan.

De subsidieregeling heeft niet alleen bijgedragen aan talentontwikkeling en de professionalisering van de sector, maar heeft ook de kloof tussen de nachtcultuur en de subsidiewereld verkleind. Uit de evaluatie blijkt dat het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK) beter inzicht heeft gekregen in de behoeften van de nachtcultuur, terwijl de sector zelf nu ook beter de weg weet te vinden naar het AFK en andere subsidiestromen. Deze wederzijdse kennismaking heeft de drempel voor toekomstige aanvragen verlaagd en wordt meegenomen in de doorontwikkeling van bredere subsidieregelingen.

Uitdagingen

Er zijn ook uitdagingen geweest in de uitvoering van de agenda. Het aanwijzen van een leegstaande parkeergarage in Zuidoost als locatie voor een tijdelijke club liep uit op fikse teleurstelling voor de initiatiefnemers. Ook kostte het langdurige vergunningsproces van Club RAUM de initiatiefnemers emotioneel en financieel een flinke som. Deze cases leidden tot een evaluatie en lessen die nog lang zullen doorwerken in de organisatie. Pijnlijk duidelijk was wel dat de gemeente als vergunningsverlener alle informatie op orde moet hebben voor er in overleg kan worden getreden over nachtcultuurlocaties, door de complexiteit van de vergunningsaanvragen. Beide cases lieten de urgentie zien om inzicht te krijgen in locaties, grip te krijgen op vergunningsprocessen en integrale samenwerking te hebben. Op dit moment wordt gewerkt aan een ambtelijke handleiding voor nachtcultuur, maar ook aan een routekaart voor initiatieven. Hier zal de raad in Q1 over worden geïnformeerd.

Locatieonderzoek

Een van de belangrijkste maatregelen uit de agenda is het uitvoeren van een stadsbreed locatieonderzoek. Nachtcultuur kampt met schaarste en onzekerheid door veelal tijdelijke locaties. Sexyland World moest bijvoorbeeld eerder dit jaar uit de Noordwal weg, en Der Hintergarten zal voor het einde van het jaar moeten vertrekken. Beide zijn dringend op zoek naar een nieuwe locatie, net als veel andere jonge en nieuwe initiatieven die nog nooit eerder de kans hebben gehad om hun eigen plek in de stad te beginnen.

In de huidige situatie is het zo dat wij als gemeente in beeld komen nadat een initiatiefnemer een locatie op het oog heeft, of zelfs al heeft verhuurd, met alle risico's van dien. Vaak zijn de locaties niet geschikt voor nachtcultuur, om allerlei redenen die bekend worden tijdens de aanvraag van de vergunningen. Om deze dynamiek om te draaien wijst het college met het locatieonderzoek actief aan waar we als gemeente wél open staan voor nieuwe ontwikkelingen. De brede verkenning kijkt niet alleen naar leegstand, maar ook naar kansen in beleid, ruimtelijke kansen en actualiteiten in gebiedsontwikkeling. Het onderzoek laat een onevenwichtige ruimtelijke spreiding van nachtclubs in Amsterdam zien. Het aanbod concentreert zich vooral in West, Centrum, Nieuw-West en aan de noordelijke IJ-oever. In Zuidoost en Weesp is geen enkele nachtclub aanwezig, terwijl het aanbod in Zuid en Oost beperkt is. De kansen in Zuidoost, Zuid en Oost worden direct al met de stadsdelen verder verkend. Daar blijft het niet bij. De vervolgstappen vragen ons als gemeente om de concrete kansen en locaties op vergunningsniveau uit te werken en aan te wijzen. Het college stelt daarom

voor om nachtcultuur te betrekken bij de gebiedsgerichte uitwerking van het horecabeleid de komende maanden.

Agent of Change

Een instrument om nachtcultuur te beschermen, dat de afgelopen in het buitenland veel aandacht heeft gekregen is het agent-of-change-principe. Na de pandemie werd de iconische nachtclub Fuse in Brussel bedreigd met sluiting vanwege klachten over geluidsoverlast van nieuwe bewoners, die tijdens de pandemie in de buurt waren komen wonen. Dit bracht de stad ertoe te onderzoeken hoe dergelijke plekken in de toekomst beter beschermd konden worden. Het agent-of-change-principe is simpel gezegd het idee dat wat er nieuw komt op een bepaalde plek zich aanpast aan wat er al is. Voorbeeld: een club heeft zich gevestigd in een voormalig bedrijfspand. Als er vervolgens woningen omheen gebouwd worden, is het belangrijk dat de toekomstige bewoners weten dat er regelmatig veel uitgaanspubliek naar hun buurt komt, maar ook dat de ontwikkelaar geluidsisolering aanbrengt om de kans op overlast te verminderen. Van belang is dat het hier niet gaat om tijdelijkheid. De club moet zich vanzelfsprekend aan de milieuregels houden, maar het is niet zo dat de nieuwkomers allerlei aanvullende eisen mogen stellen om hun leefomgeving te beschermen, ten koste van de reeds gevestigde partijen. Andersom geldt hetzelfde: een club die zich wil vestigen in een wijk waar vooral gewoond wordt, zal allerlei maatregelen moeten nemen om de bestaande bewoners zoveel mogelijk te ontzien. Bij de vaststelling van de Uitvoeringsagenda is toegezegd om een verkenning uit te voeren naar de toepassing van dit principe. Er is voor deze verkenning gesproken met interne beleidsexperts en met lokale overheden in Brussel, Antwerpen, Toronto, Londen en Wenen.

Nieuwe plekken

In het afgelopen jaar hebben we met Contra, Nachbar, San Francisco in het Centrum, Multipla, Sissi's in Zuid en De Fik Garden en Club RAUM in Nieuw-West een nieuwe generatie ondernemers en creatieven de nacht zien betreden. Met frisse ideeën, nieuwe concepten, community plekken en safer spaces geven ze het nachtleven weer een nieuwe glans. Tegelijkertijd klinken er veel zorgen vanuit de sector over achterblijvende kaartverkoop en teruglopende winsten. Stijgende vaste lasten, productie- en personeelskosten vreten aan de kleine winstmarges en het uitgaanspubliek heeft minder te besteden.

Deze veranderende uitgaansdynamiek onderzoeken we ook met bewoners. Er is dit jaar een stadsbreed bewonersonderzoek uitgevoerd naar de behoeften van bewoners op het gebied van nachtcultuur, op basis van een enquête, focusgroepen en interviews. Het onderzoek bevindt zich in de afrondende fase en wordt in december met de raad gedeeld. Ter aanvulling is er ook een verkenning naar het uitgaansgedrag van jongeren onder de 21 jaar uitgevoerd, om een completer beeld te krijgen van de veranderende dynamiek in de nacht.

In de afgelopen drie jaar Uitvoeringsagenda Nachtcultuur zijn belangrijke stappen gezet om de nachtcultuur in Amsterdam te versterken en toekomstbestendig te maken. De resultaten tot nu toe laten zien wat er mogelijk is met gerichte maatregelen en samenwerking, en leggen tegelijkertijd ook de uitdagingen bloot waar we als gemeente voor staan. Terwijl de laatste acties uit de agenda worden afgerond, kijken we ook vooruit naar de volgende fase: het verder verankeren van

nachtcultuur in stedelijk beleid en de gemeentelijke organisatie. Daarbij nemen we de lessen en inzichten van de afgelopen jaren mee, maar kijken we ook naar best practices in het binnen- en buitenland.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Touria Meliani', with a long horizontal stroke extending to the right.

Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Touria Meliani
Wethouder Kunst en Cultuur